

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna L. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Oprsko in Besno K 21-00, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo tuzemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 7. zvečer. Inerati: enostopna petlivrstica 30 vin., pogojen prostor, poslanje in reklame 40 vin. — Inerati sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 623.

V Ljubljani, v petek dne 4. julija 1913.

Leto III.

Vojna včerajšnih zaveznikov.

V Ljubljani, 2. julija.

Velika je zmeda na Balkanu, in stari Ben Akiba, ki je trdil, da se ne zgodi nič novega pod solncem, bi se lahko še enkrat poučil, da se je temeljito zmotil. Če ne bi tekla kri in padali ljudje pod rušo, nad katero jim je bilo namenjeno še dolgo življenje, bi se lahko reklo, da so Balkanci uprizorili grandiozno burko, in priznati bi jim bilo treba talent, kakršnega je malo najti pri pisarjih komedij. Vojne ni, živ krst je ni napovedal. In nihče je ni hotel. V Sofiji in Belgradu in Atenah je sama miroljubnost doma. Zlasti v Sofiji in Belgradu vedo in naglašajo, da bi bila vojna med Srbijo in Bolgarsko bratovska vojna. Saj niso oboji le Slovani; tudi Čehi in Rusi — recimo — so Slovani, ali če slišiš Pražana in Moskovčana, razumeš takoj, da sta to pripadnika dveh različnih narodov. Če pa govori Srb z Bolgarom, je tako kakor da se pomenjuje Beli Kranjec z Goricanom. Jezika se prelivata tako drug v drugega, da je v nekaterih omejenih krajih in po Makedoniji skoraj nemogoče določiti, govoré li ljudje srbsko ali bolgarsko. »Bratovska« vojna ni fraza, tudi če človek ne izvaja bratstva vseh ljudi od Adama in Eve. To poudarjajo Srbi in Bolgari. In oboji se zgražajo ob taki vojni. In je nočejo. In — se more.

Vojna je torej izbruhnila sama od sebe? Kakor kaže ali kolera? Ali puška se ne sprožuje od bacilov. Treba je bilo vendar ljudi, ki so hoteli streljati, sekati in bosti. V Sofiji pravijo, da niso hoteli, v Belgradu trdijo, da niso hoteli in v Atenah ponavljajo, da niso hoteli. Pa se vendar vojskujejo. In boji so tako obsežni, tako divji, kakor da so vsi hoteli.

In to se najbolj približuje resnici. Vsaka vlada je hotela odvrniti krivdo od sebe, in v svojih notah naprtujejo drug drugemu odgovornost. Povsod so sami Pilati, ki si umivajo roke. Na vseh treh platih je bila volja za vojno, le volje za odgovornost ni bilo. Hujskali so na Bolgarskem, hujskali so v Srbiji, in hujskali so zmagali.

Možnosti za spravo je bilo veliko. Ali če se zasledujejo koraki vlad od tistega časa, ko so se polavili spori, se opazi, da so vsi odgovorni faktorji delali ovinke okrog vseh takih možnosti. Resnega poizkusa za mirno pobotanje, ki bi bil izpričal čvrsto voljo le enega dela, da hoče preprečiti vojno, ni bilo ves čas, odkar so se jeli prepirati. Govorili so povsod o svoji miroljubnosti, ali to so bile same prazne besede, ki se zdaj lahko označujejo za hinavske. Povsod so dajali potuho hujšakem, povsod so vlivali olje namesto vode v ogenj. Pot do miru je držala n. pr. preko Peterburga. Ali kadar je ena stran zahrepenela po razsodišču, je iztrešala druga same pogoje iz rokava; in kadar se je druga omehčala, je prva začela dvomiti o uspehu. Gešov se je s Pašičem dogovoril o konferenco vseh štirih ministrskih predsednikov; namesto da bi izvršil sklep, je demisioniral. Pašič se je izrekel za rusko razsodišče »na podlagi zavezniške pogodbe«, ampak s pripombo, da vztraja Srbija na svojih zahtevah. Povsod kakšen »čes«, povsod kakšen »ampak«. Kdor je kaj zinil o svoji spravljenosti, je hitro osumičil drugega.

Za rezultat na bojišču je seveda vseeno, kdo je hotel in kdo je začel. Ali vse te poizkuse opravičevanja in umivanja je treba odkloniti. Krivda je neenakomerno razdeljena, ali razdeljena je med vsemi, in izgovori na tej in oni strani, da se le branijo, so ničevi, zlagani, hinavski.

Blamirana pa ni s to vojno le balkanska zveza, ampak tudi slavne velesile, ki se bahajo, da imajo Evropo v žepu, pa nimajo toliko moči, da bi bile v pravem času pogasile iskro na Balkanu, o katerih danes še nihče ne ve, v katero smodnišnico utegnejo odleteti. Toliko

vpliva nimajo, da bi bile preprečile intrige, ki so najbrže še bolj pospešile to vojno kakor nasprotja zaveznikov.

Ako bi bila takozvana Evropa hotela mir, bi ga bila lahko dosegla. Neodvisnost balkanskih držav je zelo lepa beseda, ampak dejstva ne izraža nobenega, zakaj tuji vplivi so bili tudi v tem konfliktu tako očitni, da se lahko kar tipajo. Odkod naj vzamejo balkanske države svojo neodvisnost, ko so navezane na tuji kapital? Poslaniki velesil v Belgradu, Sofiji in Atenah gotovo ne hodijo le na izprehod, in če tudi gotovo ne delajo toliko, da bi bil njih napred vreden velikih izdatkov, ki jih povzročajo, se vendar menijo z dotičnimi zunanjimi ministri še o čem drugem kakor o vremenu. Če pa se sme odvisnost malih držav izrabljati za egoistične namene te ali one velike države, bi se smela porabiti tudi za dober smoter, za ohranitev miru.

Evropa bi imela moralno pravico, preprečiti s svojimi sredstvi novo klanje na Balkanu, ker bi s tem varovala svoje lastne interese. Če je bila vojna s Turčijo nevarna evropskemu miru, je v vojni zaveznikov enaka nevarnost. Vlade, ki se rote, da hočejo samostojnost balkanskih narodov, naglašajo v isti sapi svoje interese na Balkanu in pripovedujejo, da ne bodo priznale nobene rešitve, ki se ne bi vjemala s temi interesi. Z drugim stavkom preključujejo prvega, zakaj samostojnost, ki ne sme svojih razmer urediti po svoje, ni nikakršna samostojnost. Če pa sme n. pr. Avstrija izrekat svojo nezadovoljnost s to ali ono balkansko rešitvijo, privleče lahko tudi druga ali tretja država svoje interese na dan, in nenadoma imamo lahko v Evropi enako situacijo kakor v času akutnega skadrskega vprašanja.

To bi prebrisane diplomatske glavi evropskega koncerta tudi lahko razumele; zato bi bili muzikanti lahko zagodli mirovni marš, ki bi se bil razločno slišal v balkanskih prestolnicah. Za lepe deklaracije gospodov diplomatov ne da seveda nihče počenega groša, kajti njih svarila je od začetka londonske konference veter raznašal, in respektu, ki ga uživajo, govoré le gospodje sami. Mirovna volja Evrope bi morala biti že bolj podkrepljena.

Gospodje, ki so začeli že lani v Londonu gasiti, pa so tako krasno ravnali, da je vsak hip kašen poslanik ostajal brez instrukcij, ki so sestavljali note zato, da so jih revidirali in potem še revizije revidirali, ki so napovedovali energične akcije in so šli potem v Carigrad dobro jutro vočiti; gospodje, ki rišejo že cele mesece za zemljevid albanske meje, pa jih še ne morejo narisati; gospodje, ki si belijo glave o albanskem knezu pa se ne upajo imenovati nobenega imena, bi bili morali zdaj vsaj pokazati složno voljo za mir.

Ali junaki in modrijani so gledali, kako so se ob Vardarju znašala drva na grmado, kako se je podtakala slama, kako so se pripravljale vžigalice, kako so se brizgale odpeljavale na nasprotno konce, pa so dostojanstveno — izrekli upanje, da se spori mirno rešijo. Najbrže so zaradi vzorne pobožnosti prepuščali ugodno rešitev Bogu.

Strasti na Balkanu niso vzplamtele naenkrat. Bil je čas, ko je bilo mogoče govoriti z Balkanci pametno in stvarno. Mir s Turčijo se je sklepal pod nadzorstvom Evrope in zavezniki so takrat razločno čutili svojo odvisnost in pritisk velesil. Ako bi se bila Evropa takrat znala pridobiti zaupanje Balkancev, bi bilo njeno posredovanje med njimi igrača. In danes bi bil tam doli mir.

Zdaj sodi Evropa in obsoja rogovileže. Obsodila bi lahko sama sebe, ali pa se vsaj sramovala.

nega obličja in svetlih, jako finih las. Imel je jasno modre, sanjave, ljubke oči. Z njegovega obraza je govorila prikupna bolečnost, sramežljivost! Kakor da bi vsakemu jez naprej hotel povedati: »Kaj še, jaz nisem hudoben, jako boječ sem — niti ne verjamete, kako sem boječ. Ne bodite hud name!« V tem je tičal najznačilnejši izraz njegovega prikupnega obraza. Te modre, odkritosrčne dobre in sanjave oči so razoroževale s svojo nedolžnostjo; nikakšen namen se ni skrival v njih. Bil je mnogo mlajšega izraza nego tovariš. V resnici je bil več nego dve leti mlajši. V roki je držal majhno culico, zašito v grobem platnu in trdno povezano z motozom.

Ta hip si opazal na njem, da je v zadregi. V njegovih očeh je odsevala koprneča, tesna žalost. Nekolikrat se je ozrl na peron, kjer se je vlak baš pripravil za odhod proti Pragi. Potniki so se že vseprek nakupičili in namečkali v vozove — njemu pa kot bi težilo srce, kaj se še zgodi dalje, tam na peronu.

»No, Ladislav,« se je oglašil z lahkim smehljajem rjavolasi tovariš, motreč njegovo neodločnost, »doslej se nisi odločil? Morda bi vendar rad?«

»Torej naj bi?« je vprašal plavolasi fant kot zamaknjen in obstal.

Na vprašanje mu je pa odgovoril le vesel smeh, tako da se je takoj zardeč. Dobrosrčna

Druga vojna na Balkanu.

Medtem ko se Rusija in Francija še vedno trudita, da bi ustavili sovražnosti, se boji nadaljuje. Očitno je, da so Bolgari v defenzivi. Srbi in Grki ne kažejo volje, da bi ustavili boj. Rumunija mobilizira. Tudi Turčija se oglašja.

BOLGARSKO UMIKANJE.

Belgrad, 3. Srbski tiskovni urad poroča: Po ljutih bojih zadnjih dveh dni so se bolgarske čete umaknile na celi črti, zasledovane od našega vojaštva, ki jih je pognalo preko Zletove in Brezalnice. Bolgari se utrjuje na levem bregu. Njih izgube so velikanske. Po zadnjih poročilih so naše čete ujele 30 častnikov, 120 podčastnikov in več kakor 1000 mož, ter zaplenile 10 brzostrelnih topov in 12 municijskih vozov. Naše čete napredujejo.

GRŠKE ZMAGE.

Atene, 3. Dve diviziji, ki sta včeraj zapustili Solun, sta naskočili višave vzhodno od Kilkisa, ki so jih branile znatne sovražne čete. Bolgari so se obupno branili. Naposled sta 1. in 7. polk naskočila sovražnika z bajonetom in mu prizadela težke izgube. Obe diviziji sta potem napredovali. 5. divizija je napadla sovražnika v dobro utrjeni poziciji pri Saridjolu in ga je vrgla z bajonetom. Tudi Grki imajo znatne izgube. 8. in 9. evzonski bataljon sta zavzela bolgarsko pozicijo 10 kilometrov severno od Djuvence in nagnala sovražnika proti Lingovani. (Ali se mora slovansko srce veseliti tudi teh zmag?)

GRŠKA NE USTAVI SOVRAŽNOSTI.

Atene, 3. Venizelos je bolgarskemu poslaniku odgovoril, da Grška ne more ustaviti bojev, ker je dobila armada povelje, da prežene Bolgare z nevtralnega ozemlja.

RUSKA MORNARICA.

Odesa, 3. Vse enote ruske mornarice, ki so križarile po raznih krajih Črnega morja, so bile zadnje dni poklicane v Sevastopol in pridružene dvema divizijama pod poveljnistvom admirala Eberharta. Za odhod je pripravljena eskadra, ki šteje dve križarki, 17 torpedolovcev in 14 torpedovk.

ARNAVTI PROTI SRBOM.

Valona, 3. Guverner iz Makijasa brzojavlja, da so se arnavtski rodovi v Malisiji in v Debru uprli Srbom.

BOLGARSKA APELIRA NA RUSIJO.

London, 3. »Times« poročajo iz Sofije: Bolgarska vlada je poslala danes nujen apel v Peterburg, pozivajoč rusko vladu, naj posreduje v Atenah in v Belgradu. Bolgarska se hoče 24 ur vzdržati vsakega gibanja, boji se pa, da bo daljše ustavljanje sovražnosti zaradi razburjenja čet nemogoče.

PETAR OBŽALUJE.

London, 3. »Daily Mail« objavlja izjavo kralja Petra, ki pravi, da je Srbija zaupala pravičnosti Rusije in Evrope. Izjava zaključuje tako: Obžalujem nezaključeni napad Bolgarske, ki je skrajno razburil srbski narod in njegovo zavezništvo in povzročil vojno na nož med dvema bratjskima in združenima narodoma. (Petar naj se gre solit s svojim obžalovanjem, pa naj si ga prihrani za tisti čas, ko se bodo Srbi naveličali Karagjorgjevičev kakor so se Obrenovičev.)

Oficijozna pisava.

Belgrad, 3. Vladna »Samouprava« besno napada Bolgare, češ da so zločinsko razdrli

Ljubljana in Kranjsko.

— Draginjski odsek ljubljanskega občinskega sveta je imel snoči sejo — prvo, odkar je konstituiran. Načelnik gosp. Rötthel je ob začetku seje izrekel odsotnemu članu g. Jegliču

žalost se je razprostrla po njegovem obrazu. Zmedel se je, ni mogel spregovoriti.

Tovariš je malo zadržal smeh in ga tolažil: »To ni tako hudo. Naj te ne žali, ker se smejim. Toda, Ladislav, jaz sem vesel — ne morem si pomagati, moram se smejati. Verjemi, danes se je pokazal tvoj značaj, da je kaj. No: ali se odpelješ — ali ne?«

»Oh, Bože...!« vzdihne šibki, ki se je imenoval Ladislav. Ves je bil prestrašen, ponujen je bil videti kakor uničen grešnik.

»To je dražestno!« se je smejal tovariš neprehoma. »Ne, ne maraj nič za to, toda krasno je to, če oba se bova temu smejala. Štirinajst dni govoriš o Pragi, štirinajst dni te spravljam na pot, vedno govoriš o Hrubovih — pišem i Soumarju, naj te čaka in zate poskrbi — ti fantaziraš o Matički, kakšno novo življenje začneš tam in —«

»Oh, Bože...!« nov vzdihljaj.

»Vidiš, Ladislav, nič bi ne dejal, ako bi se bil ti odločil sam. Pa si vendar sam izmislil. In jaz naposled vidim, da na Dunaju s teboj drugače ne bo nič. Nemški ne znaš dosti, prožnosti imaš premalo, skratka, zate je Praga. Pomisli, da se moraš vendar že postaviti na lastne noge. Torej —?«

»Torej pojdem.«

»Pa naglo! Se je čas. Listek si moraš kupiti že v vozu.«

balkansko slogo in izzvali bratovorno vojno za parkrat desetstič kilometrov. (To je res; ampak Srbija se tudi tepe za te kilometre. Zaradi samih idealov ne streljajo ne tukaj ne tam.) Sedanji dogodki pomenijo težko nesrečo za Balkan in za slovansko stvar. (Lepo spoznanje, ampak posledic ni videti.) Potem ponavlja vladno glasilno očitanje, da so Bolgari napadli srbske ranjence, pa pravi: Taka podivjanost mora razgreti kri srbskega naroda in mu vdihniti željo po groznem maševanju. Bolgari ne uidejo božji kazni in božja sodba že pričinja z maševanjem na bojišču. Tudi po končani vojni izgubi Bolgarska v svoji izčrpanosti ugled in utrži zaničevanje sveta in svojih sosedov. (Komentarja ta pisava ne potrebuje.)

ENERGIČNO POSREDOVANJE EVROPE.

Pariz, 3. Skoraj vse francosko časopisje zahteva, da Evropa energično pritiska v balkanskih glavnih mestih, da se ustavi sovražnosti.

TURČIJA SE OGLAŠA.

London, 3. »Times« poročajo iz Carigrada, da je turška vlada opozorila bolgarsko, da so v Rodostu ter na treh točkah turškega obrežja in ob mejni črti Midija-Enos še bolgarske čete, pa poziva bolgarsko vladu, naj jih nemudoma umakne. Ako bi Bolgarska prezrla ta poziv, je pričakovati, da ga ponovi Turčija v odločni obliki.

SAZONOV VABI PAŠIČA.

Peterburg, 3. Danev je včeraj naznanil, da je pripravljen priti v Peterburg. Sazonov je brzojavil v Belgrad, če pride tudi Pašič in ga je pozval, naj Srbija ustavi operacije. Odgovorila še ni.

BOLGARSKA ŽUGA GRŠKI.

Sofija, 3. »Mir« piše: Ako Srbija, ki je ves čas zavlačevala spor, ne sprejme razsodišča, ni več sredstva, da se prepreči vojna. Kar se tiče Grške, je njeno ravnanje proti bolgarskemu bataljonu v Solunu brezprimerno. Grška ravna le iz zaupanja v srbsko pomoč, pa se lahko zgodi, da bo plačala za obe. Ako bo morala Bolgarska doprinesiti nove krvne in denarne žrtve, da obvaruje svoje interese, zajamčene s pogodbo, bo Grška v prvi vrsti poklicana, da plača odškodnino.

RUMUNSKA MOBILIZACIJA.

Bukarešt, 3. Ob 10. dopoldne se je razširil glas, da je mobilizacija ukazana. Kmalu nato so izšle posebne izdaje listov, ki so naznanjale mobilizacijo. Pri kralju je bila večurna konferenca, katere se je udeležil prestolonaslednik, ministrski predsednik, vojni minister in šef generalnega štaba. Uradnega ukaza za mobilizacijo še ni. Rumunska vlada je vprašala v Belgradu, v Sofiji in v Atenah, če je vojna gotovo dejstvo. Odgovor iz Sofije je negativen, Srbiji in Grški sta odgovorili, da sta v vojnem stanju.

VELESILE.

Berlin, 3. Iz merodajnega vira poročajo, da se Rusija in Francija še vedno na vso moč trudita, da bi preprečili vojno oziroma dosegli, da se ustavi sovražnosti; tudi druge velesile delajo pod roko in nasvetujejo spravo. O skupnem oficijalnem koraku velesil za ohranitev miru pa ni govora.

sožalje odseka ob tragični izgubi njegove hčerke. Nato se je odsek v splošnem bavil s svojimi nalogami in prišel do sklepa, da bi kazalo, če se preosnuje v aprovizacijski odsek. Dosedanji naslov ga opravičuje nekako le za slučaje izredne draginje, medtem ko je postala

Jedva sta se pa vrnila k izhodu, so nastale nove zadrege, nova neodločnost. Zvonec je kočno zapel i tretjič, vlak je ostro zapiskal in se premaknil.

Znova se pogledata. Znova smeh. »Konec! Sedaj se pa zato ne brigaj več! Zopet si na Dunaju! Ostaneta torej zopet skupaj. Ali to se ti je pa danes posrečilo!«

»Ne, jaz vendar poidem, toda popoldne.«

»Res? Zares? Ali boš mož-beseda?«

»Res. Boš videl.« Plavolasi mladenič se je tudi zasmel. Pokazali so se zdravi, beli zobje in obličje mu je polila sveža rdečica. In oba sta vesela zapuščala postajo.

II.

Rjavolasi, kozavi mladenič, ki je bil videti bolj možat in bolj zrel nego tovariš, se je imenoval Peter Hanuš.

Njegov oče, ki je bil v vzhodnočeškem mestu lirhar, ga je dal iz same slabosti v šole. V rodbini je hotel imeti gospoda in sina je hotel vzrediti za duhovnika. Toda Peter, dovršivši pred poltretjim letom gimnazij, se je branil iti v bogoslovje. Ne brigaloč se ni za prošnje ni za grožnje je šel na Dunaj, kjer je v Wahringu imel strica branjevca, s katerega podpora se je nadejal, da bo ložje zmagač nakrutejši začetek samostalne življenja.

(Dalje.)

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

Samo človek, ki se prizadeva samega sebe spoznati, si more poglobiti življenje in svet, ki ga obdaja. Često je neprijetno, pečati se sam s seboj — nehvaležno pa ni.

Odlomek iz zasebnega pisma.

... spoznanje samega sebe navaja trdne značaje k delu in napredku ...

T. G. Masaryk.

Prvi oddelek.

I.

Nekega dne v februarju pred malo leti se je vršil v vestibulu dunajskega kolodvora Frančiška Jožefa pomenljiv — nepomenljiv dogodek. Poslavljal sta se ondi dva češka študenta.

Eden izmed njiju, nekako dva- ali triindvajsetleten, je bil krepkega, koščenege telesa, rjavolas, zarjavlega obraza, porasel z redko brado, nekoliko kozav. Nos je imel oster, ustna močna. Drugi je bil vitke postave, nežno drob-

draginja že povsem redna prikazen. Razna vprašanja, s katerimi bi se lahko bavil, je doslej reševal magistratni gremij ali pa drugi strokovni odseki. Dobro pa bi bilo, če bi se odsek pečal z vsemi zadevami aprovizacije, ki so z draginjo v najtesnejši zvezi. Gosp. Rötthl je sprožil misel, da bi se priredila ekskurzija v Zagreb, kjer bi se preučile ondodne občinske aprovizacijske naprave. Sodrugi Kristan je predlagal, naj se magistrat informira pri celovski občini o njeni akciji proti draginji kurjave, pa naj nakupi večjo množico premoga, ki bi se po zimi razprodajala za režijsko ceno. Pospeši naj se zadeva delavskih hiš. Z regulacijo Ljubljance, ob kateri se imajo zgraditi prodajalne lope, se bo moglo rešiti tudi važno vprašanje ledenic. Gosp. Rötthl je omenil stanovanjski odbor, ki ga ima v mislih novi stanovanjski zakon. Na prihodnje sejo bo povabil tržni nadzornik g. Ribnikar, ki je zdaj odsoten zaradi nekega strokovnega študija, da poda poročilo o splošnih aprovizacijskih razmerah in o reformah, ki bi jih predlagal od svoje strani. O vseh teh zadevah poda načelnik poročilo županu, da izvrši magistrat potrebna pripravljala dela.

— **Školozi zavodi in klerikalni davek.** Pišejo nam: Discipliniran regiment so ti-le naši kranjski klerikalci. Vsaj na zunaj! Po enotnem načrtu marširajo in po taktu plešejo kakor bi imeli note pred očmi. Ali kar je glavno: skrbje tudi za svoje **materielne viře!** Kdor če postati pri klerikalcih n. pr. deželni ali državni poslanec, mora 1. podpisati program stranke, 2. posiljati svoje otroke (dečke) v šentivške škofove zavode in 3. plačevati vsak mesec od dilet po 20 do 100 kron za »Katoliški sklad«, in 4. igrati v javnosti hinavca, drugače pa mu je vsaka lumparija odpuščen! In pri nas drugih?!

— **Neobligatna slovenščina na srednjih šolah.** Slovenščina kot prost predmet poseča vsega skupaj 422 gimnazijcev in 161 realcev, hrvatično 59 gimnazijcev in 74 realcev. To je ravno dovolj za uradniški naraščaj v teh deželah, tako da bodo Slovenci in Hrvati se težje dobili službe in v njih napredovali, ako se razmere temeljito ne izpremenijo. Na mnogih zavodih so učili neobligatno slovenščino učitelji brez strokovne kvalifikacije, na nemški gimnaziji v Ljubljani celo Nemec, seveda brez usposobljenosti za slovenščino kot predmet. Splošno pa se dozdeva, da so šolske oblasti bolj naklonjene neobligatni slovenščini kakor obligatni. Na nemški gimnaziji v Ljubljani se je uvedel nov učni načrt za neobligatno slovenščino in odobril z ministrskim odlokom od 24. oktobra 1910, št. 36.551 ter so se dovolili 4 tečaj z odlokom od 28. oktobra 1910, št. 42.754. V prvih dveh oddelkih, ki sta za 4 nižje razrede, so po 3 ure na teden, v zadnjih dveh po 2 uri, v celotni tvoj 20 ur, to je 2 uri več kakor na kranjskih državnih gimnazijah za obligatno slovenščino. Tudi se je stvar kaj hitro rešila: nemška gimnazija se je leta 1907, osamosvojila, še je v šolskem letu 1911/12. izpolnila in 8 razredov in je že v jeseni 1910. imela definitivno určen pouk neobligatne slovenščine; memorandum slovenskih profesorjev iz leta 1904. o obveznem pouku slovenščine pa še ni rešen.

— **Ne plačujte svojih delavcev tako sramotno!** Te besede je izpregovoril pred kratkim podjetniški prisednik obrtnega sodišča v razpravi proti juvelirju Karlu Kohoutu, Kohout je sprejel na delo pomočnika in mu odšel koncem tedna 12 K, beri in reci dvanaest kron za šest dni naporenega dela. Pomočnik je storil napako, ker se ob nastopu dela ni dogovoril z mojstrom glede plače. Pomočnik se je zatekel k obrtnemu sodišču. Med razpravo se ni hotel Kohout prav nič zmeniti, da bi obljubil pomočniku višjo mezo. Nato mu pravi podjetniški prisednik: »Kako pa naj živi delavec z 12 kronami na teden? Mene je za Vas sram!« In predsednik sodišča je dejal tožencu: »12 kron na teden! Toliko zasluži že vajenec!« Toženec je nato nekaj fecjal, da ni bil zadovoljen s pomočnikovim delom. Podjetniški prisednik je dejal nato: »Plačujte svoje delavce pošteno, ne plačujte jih tako sramotno. Za pošteno plačilo boste zahtevali tudi lahko pošteno delo!« Mojster Kohout se je moral slednjič vdati in sodišče je določilo, da mora dajati pomočniku po 24 K na teden. — Ta razprava obrtnega sodišča lahko naše delavce marsikaj nauči. Koliko je še pri nas delavcev in delavk, ki tudi ne dobivajo več kakor po 12 K na teden, a potrebujejo molče in prenašajo izkoriščanje. Ali delavstvo ne sme misliti, da so povsod taki podjetniški prisedniki, ki bi okrali tovariša podjetnika zaradi preniške mezde. Delavstvo ne sme čakati na milost, temveč mora zahtevati svoje pravice. Svoje pravice do poštene mezde pa zamore udejstvovati edino le potom strokovne združbe, potom strokovne organizacije. Vseposod bi morali zavedni delavci bodriti svoje nezavedne tovariše na pristop v strokovno organizacijo.

— **Matica Slovenska.** Razpis častne nagrade za leposten spis. »Matica Slovenska« razpisuje častno nagrado 300 K za daljši leposten spis poljubne vsebine. Vložiti ga je treba do 1. maja leta 1914. pod posebnim geslom; pisateljevo ime bodi v kuverti, ki je zaznamovana z dotičnim geslom. Razume se, da prejme avtor za nagradni spis poleg nagrade tudi običajni honorar.

— **Utopljeno dilakinjo Zoro Jegličovo** so zopet iskali po Ljubljani in Grubarjevem prekopu. Iskat so jo šli čolnarji, vodstvo tvrde, ki poglavlja Ljubljane, je poslalo uslužbenca s parnikom, a je bil zopet trud zaman. Truplo pri zatvornicah v Grubarjevem prekopu, kjer so našli slammik, ni moglo splaviti dalje, ker so bile te prav malo odprte.

— **Nezgodna na Ambroževem trgu.** Včeraj sta zadela na Ambroževem trgu dva kolesarja. Eden je obležal nezavesten in ko so ga vzdignili, je bruhala kri iz njega. Prepeljali so ga v bolnišnico. Ponesrečeni kolesar je 15letni trgovski vajenec Ivan Lehen.

— **Lokalna organizacija Vič-Glince** priredi veliko vrtno veselico v nedeljo 6. julija 1913 v gostilni in na vrtu g. Travna na Glincah. Pri ve-

selici sodeluje tamburaški klub »Kontraščica«. Ples s posebno godbo v salonu. Začetek točno ob 4. popoldne. Vstopnina 20 vin. za osebo. K obilni udeležbi vabi odbor. Veselica se vrši ob vsakem vremenu.

— **Vrtno veselico** priredi krajevni odbor socialno demokratične stranke za Krakovo in Trnovo v nedeljo, dne 6. julija 1913 na vrtu in v gostilniških prostorih gosp. A. Steinerja na Opekarski cesti. Spored: 1. Godba, 2. Srečolov, 3. Saljiva pošta, 4. Korijandoli 5. Ples in prosta zabava. (Ples prost.) Pri veselici na vrtu sodeluje godba iz Loga. Začetek točno ob 4. popoldne. Vstopnina 40 vin. Otroci do 10. leta v spremstvu staršev so vstopnine prosti. K monogrobni udeležbi vabi odbor. — V slučaju neugodnega vremena se preloži veselica na nedeljo 20. julija.

— **Goreča deklica.** 15 let stara kajzarjeva hči Ivana Knušič iz Moistrane si je namazala lase s petrolejem. Preveč se je približala goreči sveči, katere plamen je obližnil lase. Glava deklice je bila takoj vsa v ognju. Zgoreli so ji vsi lasje, nevarno se je opekla po glavi, obrazu in prsih.

— **Nesreča.** Pretekli terek je ponesrečil 28letni posestnik Ivan Zupan v Svakovljah pri Kranju, ko se je podrl zid, Revezu se je pri tem zlomila leva roka in desna noga. Poleg tega je zadobil težke poškodbe na glavi in so smrtno nevarno poškodovanega prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Skrivajte orožje pred otroci!** Blaž Frantini, 14letni posestnikov sin v Potoku, je nekega popoldne drugemu dečku prodajal svoj samokres, ki je bil s smodnikom in papirjem nabit. Pokazal je tudi, kako se strelja. V to svrhu je dal samokres med noge ter je s kamnom tolkel na petelina. Pri tem se je pa samokres sprožil in ga zadela strel v desno nogo. Fant je čez nekaj dni vsled zastrupljenja krvi umrl.

— **Poskušena tatvina.** Včeraj ponoči so neznan tatovi posestnik Ivan Dobnikarjevi na Ježici iz hleva ukradli telico, a so bili po tatvini prepoznani in so telico morali popustiti v nekem grmovju, sami so pa še pravočasno odnesli pefe.

— **Demon alkohol.** V Vogljah pri Kranju se je obesil krojač Janez Nahtigal. Bil je alkoholik in storil je dejanje v blaznosti.

— **Vlom.** Vlomili so v noči od torka na sredo, 2. julija t. l. neznan tatovi v trgovino Helene Ručigaj v Mengšu. Železje v oknu so prepili in upognili. Odnesli so iz prodala okoli 1500 kron denarja, s katerim je trgovka mislila drugi dan poravnati svoje račune. Prišli so skozi vrata in so pustili notri še gorečo svečo. Pravijo, da se po okolici potikajo sumljivi ljudje in da imajo za »bajarijem« proti vodiški občini kolibo iz smrečja, kamor se zatekajo.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes specialni večer s senzacijsko Nordisk-dramo »Če je sila največja«. Ostali spored je sledeči: »Staropraški motivi« in »Umetno plavanje«, naravni posnetki. »Poroka«, drama. »Marlia Luiza«, drama. »Tatinska roka«, »Dupin prevaža klavir« in »Postrežnik«, lepe humoreske. — Jutri: »Beneški trgovec« po istoimenskem angleškem romanu. V terek senzacijska jahalna drama »Četveronožni junak«.

Stajersko.

— **Resen opomin trbovelskemu delavstvu.** Rudar iz Trbovelj, ki ni bil doslej član rudarske organizacije in po političnem prepričanju liberalca, nam piše: Pretečeni teden je objavil »Narodni list« v 26. številki notico iz Trbovelj, ki se glasi dobesedno: »Legar se ponavlja in zopet je nekaj bolnikov v izolirnici. Z ljudmi hiše, v kateri je bolnik, je prepovedano obče-vati. Pravijo, da bolezen odločuje Bog, pa naši rudarji tega najbrže ne verujejo, ker so začeli prav grdo preklinjati.« Tako piše »Narodni list« o rudarjih in porogljivo dostavlja, da rudarji grdo preklinjajo. Res je to, ali »Narodni list«, na katerega so naročeni tudi delaci, naj bi še povedal: vse naše kletve ima na vesti trboveljska premogokopna družba, ki nam ne daje takih mezd, da bi se vsaj trikrat na dan lahko na-jedli, ki nam ne privošči ljudem primernih stanovanj, ki nam ne preskrbi dobre in zdrave pitne vode in ki nam še do danes ni zgradila kopalnice, za katero prosimo že 14 let. Vsi umazani moramo iz jame v naše luknje, kaj čuda, če neče in neče ponehati legar. In potem naj ne bi preklinjali! Slep sem bil do danes, ker nisem sprevidel, da zamore le delavski list zastopati delavskih interese; klerikalni ali pa liberalni listi nimajo za delavstvo razumeva-nja, ker drugače ne bi bil »Narodni list« sprejel onega poročila iz Trbovelj. Štiri leta sem bil natočnik »Nar. lista«, od danes naprej ne bom več in vsemu trbovelskemu delavstvu najto-plejše priporočam, da se oklene »Zarje«, ki je o legarju v Trbovljah in njegovih vzrokih malo drugače poročala kakor »N. l.« Delavci v Trbovljah! Te strahotne boleznij, ki nas ru-darje v Trbovljah vedno in vedno posečajo, naj nam bodo glasen opomin, da se predramimo vsi do zadnjega in krenemo na edino pravo pot, ki nas bo rešila iz teh neznosnih razmer. **Ta pot je pot v našo rudarsko strokovno orga-nizacijo!** Če bomo imeli močno strokovno orga-nizacijo, bomo z njo strmoglavili izkoriščevalno trboveljsko premogokopno družbo, ki nam bo morala dati to, česar potrebujemo za življenje človeku podobno. Če ne bomo vsi združeni, ne bomo ničesar dosegli. Družba se nam zado-voljno reži, ker kažemo drug drugemu hrbet, namesto da bi hodili roko v roki, vsi za enega. Sami smo krivi, da se nam slabo godi. Zatorej rudarji, vsak od nas naj dela za to, da se naša strokovna organizacija čimprej tako okrepi, da bomo lahko temeljito občeprunali z družbo, ki nam krati življenje, nam in našim družinam. Z združenimi močmi na delo za strokovno organizacijo!

— **Štajerski sodrugi, pozor!** Včerajšnji »Slovenec« prinaša tole zabavno vest: Nova delavska organizacija v Posavju, V nedeljo 29.

junija se je vršilo v Brežicah zborovanje J. S. Z. Govoril je rudar Zajc, ki je navzočim so-cialnim demokratom bral ostre levite. Raz-pravljaj je o pomenu J. S. Z. Priporočamo na-šim voditeljem v Posavju, da pomagajo snovali za Posavje, kjer se socialna demokracija močno širi, podobno krščansko-socialno demokracijo. Samo zabavljati čez socije nam bo malo po-mogalo. — Bog se usmili! Rudar Zajc je bral navzočim socialnim demokratom ostre levite. Čemu pa vendar? Saj nekaj vrstic za tem pri-poroča posavski dopisnik za štajersko delav-stvo krščansko socialno demokracijo, ki je po-dobna socialni demokraciji, torej čemu blati-ti predpodo? In kaj so zalegli leviti, če pravi dopisnik v zadnji vrstici, da samo zabavljanje čez socije ne bo pomagalo? — Štajerskim sodruhom obljubujemo, da bomo od časa do časa poročali o »krščanski socialni demokra-ciji« na Posavju, ker vemo, da se vsak pošten človek rad smeja.

— **72letna starka se je ubila.** Zena graj-skega najemnika v Zgornjem Cmurku je dne 29. junija padla v grajski studenec in se ubila. Po dolgem iskanju jo je mož sam našel v stu-dencu. Neki mladenič se je spustil nato v stu-denec in jo spravil na prosto.

Goriško.

— **»Edinost«** kar ne more pozabiti onega svetovno znamenitega »shoda« v Nabrežini, ki je bil že v maju. V nedeljski številki zopet pre-mleva dogodke onega shoda, na katerem so bili trije jugoslovanski železničarji in vsega skupaj 15 oseb. V predsobi »zborovalne dvorane« sva bila tudi podpisana in gospod Bufon naju je po-vabil na »shod«. Odzvala sva se temu vabilu in z mirno vestjo lahko poveva, da so na tem shodu tako lagali, da se je kar kadilo. Sodrugi Cej je očital Brandnerju, da je prav takšen kakor pop v cerkvi, ki zmoli temveč očenašov čimveč je dobil soldov, Brandner pa se tudi trudi, da tembolj obrekuje socialne demokrate, ker misli, da bo dobil tem mastnejše plačilo. Brandner seveda ne more drugače, tudi če ob-rekuje proti svojemu lastnemu prepričanju, ker nihče ne pljuje v tisto skledo, iz katere jé. Brand-ner je govoril, da se bog usmili. Začel je s pa-riškim Briandom, pa takoj napravil imeniten salto mortale iz Pariza v Trst in govoril o so-drugu Puecherju in Kopaču, češ, da sta te dva tudi plačana agitatorja. Sodrugi Hladnik je od-govarjal na ta očitanja in ko je nastopil s svojo preprosto govorico, se je oglasil narodnjaški ne-otesanec v najlepši in najčistejši slovenščini: »Eklet, saj še slovensk ne zna govorit.« Sodrugi Cej je nato zaklical, da naj se gospod, ki je to zaklical, sramuje svojega medklica, ker je so-drugi Hladnik to kar je danes iz lastne moči in to kar ima znanja, si je pridobil z železno vztraj-nostjo, ker je bil do 14. leta pastir. Zato ga pa »Edinost« zmerja s krvavim pastirjem! Res, zelo dostojno in fino! Čudimo se delavcem, ki nimajo akademične izobrazbe kakor narodnjaška go-spoda, ker le ta pri njih nekaj velja, drugače bi pač ne mogli očitati človeku, da je bil v mla-dosti pastir, da še vedno drve za to gospodo. — Herman Cel. strojevodja; Josip Hladnik, čuvaj.

Volilni shodi na Goriškem.

V petek 4. julija bo volilni shod ob 7. zve-čer v Podgori v prostorih Štefana Breganta. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma.

V nedeljo 6. julija ob 4. popoldne volilni shod v Tomaju št. 10 v prostorih Antona Čer-neta. Poroča sodrug Josip Kopač iz Trsta.

V nedeljo 6. julija bo volilni shod ob 4. po-poldne v Volčji Dragi v prostorih Ivana Ko-dermaca. Poroča sodrug dr. Henrik Tuma.

Sodrugi! Agitirajte za kar največjo udele-zbo na shodih.

Istra.

— **Puljska afera.** Policija nadaljuje preis-kavo pri osebali, ki so občevali z narednikom Schmutzem. Ker so bili med Schmutzevim znanci tudi nekateri uslužbeni v pisarni dr-zavnega poslanca dr. Laginje, je policija iz-vedla lišno preiskavo tudi v pisarni dr. La-ginje.

— **Neurje v Pulju.** Včeraj se je nad me-stom vrgal oblak. Vse mesto je pod vođo.

Trst.

— **Ljudski oder.** Nocoj ob 8. in pol zvečer važna odborova seja.

— **Nabiralne pole za »Zarjo«.** Vsem sodru-gom, ki so dobili nabiralne pole za tiskovni sklad »Zarje«, naznanjamo, da sprejema pri-nose in potom pol nabrane svote sodrug Anton

Vaupotič v »Delavskem domu«. Obenem pri-poročamo sodrugom, naj nabrane svoje pripe-sejo na imenovani naslov v kolikor mogoče kratkem času.

— **Pevski zbor »Ljudskega odra«** priredi 3. avgusta veliko vrtno veselico pri sv. Ivanu v Gombačevi gostilni in prosi bratska društva, da na ta dan ne prirejajo veselice. Spored vese-lice bo zelo zanimiv, objavimo ga v kratkem. Obenem pozivljamo vse pevce, da se redno ude-ležujejo vseh pevskih vaj.

— **Železničarski shod** se vrši v ponedeljek zvečer v veliki dvorani Delavskega doma. Na dnevnem redu je **delovanje parlamenta in železničarske zahteve**. Sodrugi priporočamo da izvrše čim živalnejšo agitacijo za ta važni shod.

— **V Kolonji** bo v nedeljo ob 10. dopoldne v Novem konsumnem društvu važen shod, na katerem se bo razpravljalo o kulturni in poli-tični organizaciji.

— **Pri Sv. M. M. spodnji** bo v nedeljo ob 4. popoldne v prostorih Delavskega izobraže-valnega društva važno zborovanje. Člane društva in vse ondodne delavce vabimo na obilo udeležbo. Na zborovanju bo poročal sodrug Milost iz Trsta.

— **Komu bi moral biti hvaležen dr. Pertot?** Nedeljska »Edinost« pripoveduje, da so bili socialistični kandidati izvoljeni vsled podpore od strani slovenskih narodnjakov zato, ker niso ti slov. narodnjaki glasovali pri ožjih vo-litvah protisocialistično, kakor bi bili lahko gla-sovali. Po logiki slovenskih narodnjakov je bil torej izvoljen dr. Just Pertot s pomočjo ital. nacionalcev. Italijanski nacionalci so glasovali pri ožji volitvi v II. okoličanskem volilnem okraju z belimi glasovnicami. Ako bi bili gla-sovali za socialisti, kakor bi bili lahko gla-sovali, bi bil dr. Pertot propadel. Izvoljen je bil torej zato, ker ital. nacionalci niso glasovali za socialisti, ker so glasovali z belimi glasovni-cami in tako pomagali močnejšemu v ožjih vo-litvah, t. j. slovenskim nacionalcem. Dr. Pertot naj se torej lepo zahvali ital. nacionalcem za svojo izvolitev. Sicer je za res, da so kandidirali slovenski nacionalci pri Sv. Ivanu dr. Per-tota zato, ker ga imajo ital. nacionalci radi zaradi njegovega sovraštva do socialistov in zaradi njegovih simpatij, ki jih goji do ital. nac. večine.

— **Za oskrbo vajencev.** Vajenci so bili vedno žrtve nespodobnega izkoriščanja brezvestnih gospodarjev. Izrabljanje in izkoriščanje vajen-cev je zlasti mogoče v krajih, kjer ni oblasti ali institucije, ki bi uspešno kontrolirala poslovanje obrtnih inšpektoratov. V tem oziru je Trst da-leč zaostal za drugimi mesti. Določenega raz-merja med vajenci in gospodarji ni nikdar bilo. Zakoniti predpisi o učni dobi in izučenju mla-dih delavcev se niso uvaževali. Posledice tega so bile škodljive ne le za prizadete vajence, ki niso posedovali navadno po končani vajenski dobi nikake strokovne zmožnosti; segale so preko osebnih interesov prizadetih. Zlasti so bile razmere v Trstu v tem oziru skrajno ne-normalne. Te razmere bi se še ne bile izpreme-nile, da niso intervenirale naše strokovne orga-nizacije, ki so predvsem zahtevale popolnejše po-slovanje obrtnega inšpektorata in obenem, da naj se določi vajenska doba za razne poklice, da se odpravijo razni nedostatkj, ki škodujejo vajencem samim predvsem in pa tudi izučenim delavcem. Obrtna oblast sama je uvidela po-trebo, da se razmere v tem oziru uredi in da se poskrbi za popolnejšo strokovno izobrazbo va-jencev zlasti z izpopolnitvijo večerne obrtne šole. Pričeta akcija je že precej napredovala. Da se to delo nadaljuje, je zavod za pospeše-vanje male obrti sklical pretečeni teden po-sebno posvetovanje, katerega so se udeležili tudi zastopniki naših strokovnih organizacij. Vršila se je zanimiva razprava in podala so se navodila za razna tozadevna vprašanja. Želeli bi bilo, da se pospeši akcija za ureditev teh razmer.

— **Obrtni inšpektor Cogliavina** je, kakor smo včeraj na kratko javili, zapustil mesto in-dustrijskega nadzornika. Dejstvo nas je izredno razveselilo. Bolj nesposobnega in reakcionar-nega obrtnega inšpektorja bo težavno najti. Službo inšpektorja je Cogliavina izvrševal na nesrečo tržaškega delavstva že nad dvajset let. Bil je opravičen obsovažen od delavcev, ki so poznali njegova junaštva. Ni se čuditi, da mu glasilo tržaških kapitalistov »Il Piccolo« pole-slavo ob njegovem odstopu. Bil je kapitalistom poslužen in vdan in ti so mu sedaj hvaležni. Ravnanje inšpektorja Cogliavine je dalo mno-gokrat povod ostrim kritikam in marsikatero gibanje bi se bilo prepečilo, ako bi bil obrtni inšpektor na svojem mestu. Njegovega nasled-nika resno svarimo pred nadaljevanjem po si-stemu Cogliavine.

Druga vojna na Balkanu.

Vojna še ni napovedana. Tepo se pa. Uspehe imajo vsi ve-like, vsaj vsak v svojih poročilih. Rumunija je že mobili-zirala. V Bukareštu so bile velikanske demonstracije proti

— **Avstriji. Rusija stori baje še en nenavaden korak.**

GRŠKA OFENZIVA.

Belgrad, 4. Iz Soluna je prišla vest, da so Grki stopili v ofenzivo.

KAJ PRAVIJO BOLGARI.

Sofija, 4. Bolgarska brzojavna agentura pravi, da je pooblaščen formalno demantirati vse belgrajske vesti o umikanju Bolgarov. Res-nica da je sledeča: Po prvih provokacijah srbs-ke armade so naše čete, ko so odbile srbske napade, prešle v ofenzivo in so zavzeli pri za-sledovanju Srbov na desnem bregu Zlatovs-ke, pritoka Bregalnice ležeče kraje Suševu, Takon, Dobrovo in Imerico. Nato so naše čete po dobljenem ukazu dne 1. ob 10. dopoldne usta-

vile boj in so šle v prejšnje pozicije na levem bregu Zletove nazaj. Medtem so bili odposlani parlamentarji, da obvestijo Srbe o tem in jih pozovejo, naj ustavijo boj. Namesto tega so Srbi pridržali parlamentarje in nastopili z vsemi silami ofenzivo, to je tisto ofenzivo, ki jo vesti označujejo za zasledovanje Bolgarov. Vsi srbs-ki napadi so bili včeraj popoldne odbiti z ve-likimi izgubami. Tudi vest, da se je bolgarskim četam prečitala proklamacija, s katero se na-poveduje Srbiji in Grški vojna, je enostavno izmišljena. (Ena ali druga stran se prav debelo laže; katera, se bo že še zvedelo.)

Sofija, 4. Srbi in Grki so v nedeljo in pon-deljek sočasno izvršili napade na raznih točkah.

srbski naskok ob Zletovi je bil posebno ljuf. Bolgari so z bajonetom izvršili protinapad, pre-
tlačili Zletovo in prodrli do Ovčepolja. Boj
je vodil tudi na višavah Kratova. Bolgari so
takaj nastopili ofenzivno in zasedli osem kilo-
metrov od Kratova oddaljeno vas Emirico. Na-
posled so zavzeli vas Dobrovo. Bolgari so napadli
Bolgare pri Djevdjeliji. Sovražno prodiranje se
je kmalu ustavilo in Bolgari so nastopili z ba-
jonetom. Sovražnik je bil vržen z levega brega
Vardarja. Grki so imeli baje štiri polke. Bol-
gari so zasedli levi breg Vardarja in razobesili
v Djevdjeliji bolgarsko zastavo. Jugovzhodno
od Vesela so Bolgari zasedli Udovo in Krivolak
ter dva cestna mostova čez Vardar.

KAJ PRAVIJO SRBI?

Belgrad, 4. Včerajšnja uradna izjava pravi:
Krvavi boj, ki se je pričel včeraj ob zori, je
trajal ves dan. Bolgari so napravili energičen
napad, ki so ga Srbi odbili na celi črti. Bolgari
so se zasledovali od srbskih čet unaknili proti
Kočanom na Štipu. Prišlo je večkrat do nasko-
kov z bajonetom, pri čemer so kazali srbski
polki št. 6, 11 in 19 največjo hrabrost. Topovi
velikega kalibra so decimirali sovražnika. (To
je veselje, kaj?) Sumadinska divizija, pri ka-
teri je bil ves dan prestolonaslednik Aleksander
zakaj nek ne imenujejo navadnih vojakov, če
morajo te pobe, ki že skrbje za svojo kožo,
imenoma navajati?) je vzela sovražniku 10 to-
bov in več municijskih voz ter vjela eno sto-
tijo (ampak Šaša je gotovo ni vjela.)

ČRNA GORA MOBILIZIRA.

Cetinje, 4. Nikola je podpisal dekret, s ka-
terim se mobilizira črnogorska armada. Če iz-
bruhne vojna, pojde Nikola y srbski glavni
stan.

RUMUNIJA MOBILIZIRA.

Bukarešt, 4. Ukazana je splošna mobili-
zacija vseh petih vojnih zborov in formacija
operacijske armade.

Zahvala za Avstrijo.

Bukarešt, 4. V mestu je bila ves dan veli-
kanska razburjenost, ki je narasla do vrhunca,
ko je prišla prva vest o mobilizaciji. Značilno
je, da ljudje povsod na ves glas zabavljajo
proti Avstriji in je ne imenujejo drugače kakor
perfidne. Zvečer je bila v mestu velika demon-
stracija. Govorniki so pozivali na vojno proti
Bolgarski in najostreje napadali Avstrijo, češ
da je izdala Rumunijo. Potem je bil spreved
po mestu, v katerem so nosili table z napisi zo-
per Avstrijo. Pred avstrijskim poslanštvom je
bil že od jutra močan policijski kordon, da pre-
preči izgrede. (To se Berchtoldu ni sanjalo.)

BOLGARI PROTI SOLUNU.

Sofija, 4. »Dnevnik« javlja, da korakajo
Bolgari proti Solunu. Vsak čas je pričakovati
veliko bitko. Po vesteh iz poučenih vojaških
krogov so bolgarske operacije doslej uspešne.
Zveza Srbov z Grki je definitivno prekinjena.

Naskok na Solun.

Sofija, 4. Včeraj je general Ivanov, brzo-
javil, da naskoč Solun.

PETAR SE ČAKA.

Belgrad, 4. Kraljev vlak je pripravljen za
Skoplje, toda Petar še ni odpotoval. To pripu-
tuje posredovanju zastopnikov vzajemne tro-
lice.

ŠE EN RUSKI KORAK.

Dunaj, 4. V diplomatskih krogih pričaku-
jejo, da stori Rusija še en odločen, a nenavaden
korak, da izsil mir na Balkanu.

Zadnje vesti.

KRIZA NA ČESKEM.

Praga, 3. Danes so se sešli vsi nemški de-
želni poslanci iz Češke na sejo, ki so se se
udeležili tudi nemško-češki državni poslanci.
Poslanci so soglasno sprejeli resolucijo, ki na-
glašja, da nemški deželni poslanci ne morejo
sprejeti vladne predloge glede upravne deželne
komisije, da v to komisijo ne sme vstopiti no-
ben nemški poslanec in da vsled nastalega polo-
žaja ne sme noben nemški deželni odbornik od-
ložiti svojega mesta.

Češka deželna blagajna je prazna.

Praga, 4. Vlada bo prisiljena, da v najkraj-
šem času revidira svoj sklep glede deželne ko-
misije. Deželne blagajne imajo le še toliko de-
narja, da bodo lahko do 15. t. m. izplačevale
uradniške plače.

HRVAŠKO VPRAŠANJE.

Zagreb, 4. Glavni urednik »Obzora« dr. Dež-
man, ki ima tesne politične stike s Tomašičem,
je baje predložil grofu Khenu načrt, ki bi raz-
rešil hrvaško krizo. Predlaga združitev vseh
unionističnih elementov izven koalicijske proti ko-
aliciji. Dežman je bil pri Khenu v Budimpešti.

AVTOMOBILSKA NEZGODA.

Tri osebe mrtve.

Elbenstock, 3. Včeraj zvečer je zašel avto-
mobil, v katerem je bilo šest oseb, v vojaško
uprego. Tri osebe so bile takoj mrtve, tri smrtno
nevarno poškodovane.

ESAD PAŠA V RIMU.

Rim, 3. Danes pride sem Esad paša. Zadnji
čas se je spravil z albansko provizorično vlado.

POIZKUŠEN ATENTAT NA ŠPANSKEGA KRALJA.

Madrid, 3. Kralj Alfonz se je pripeljal danes
dopolne z avtomobilom v mesto, da bi se
udeležil ministrskega posvetovanja. Ko je av-
tomobil zavozil v vežo, je skočil nekdo od za-
daj na voz. Policija je takoj prišla moza. Kralj
ni zapazil ničesar. Mož se piše Paol Fernan-
dez, v njegovih žepih, so našli vse polno ste-
klenih čepinj.

STAVKA.

Lodž, 4. V Steinertovi tovarni je stopilo
1500 delavcev v stavko, ker podjetje ni izpol-
nilo plačilnih zahtev.

SESTANEK V KIELU.

Rim, 3. Vse tujkajšnje časopise se bavi s
sestankom italijanskega kralja z nemškim ce-
sarjem in naglašja politični pomen tega do-
godka.

PONESREČENA LADJA.

Newport (Severna Amerika), 3. Davi je v
strojni oddelk križarke Luisiana udrta voda.
Poškodovano ladjo so komaj spravili v prista-
nišče Marrozanett.

DINAMITNA EKSPLOZIJA.

Petdeset mrtvih.

Rio de Janeiro, 4. V Kurintibi v državi
Paranja je eksplozija dinamita razdejala želez-
niško skladišče. Prebivalstva se je lotila groza.
Pod razvalinami mislijo, da je petdeset mrtvih.

Zborovanje avstrijskih kon- sumnih društev.

Dunaj, 29. junija 1913.

I.

28. junija se je sešel na Dunaju zbor av-
strijskih delavskih zadrugarjev. Osrednja zveza
Avstr. kons. društev je imela svoj redni letni
občni zbor. Predsednik drž. posl. sodrug dr.
K. Renner je v krasnem govoru pozdravil zbra-
ne delegate, predvsem pa seve ljube goste,
ki so se hoteli poučiti o delu avstrijskih sodru-
gov-zadrugarjev. Angleži so poslali zadrugarja
Pingstona in Grahama, Nemci iz rajha sodruga
Bartha (Monakovo) Würfela in Behrenda (iz
Hamburga); Ogrsko je zastopal sodrug Bu-
chinger iz Budimpešte. Pozdravna pisma so
poslali: mednarodna zadruga zveza po tajniku
dr. Müllerju, zveza švicarskih kons. društev,
stokholmska zadruga zveza, škotska velen-
kupna družba, francoska zadruga federacija
begijskih zadrugarjev.

Zbrane zadrugarje je pozdravil za nemško
avstrijsko socialno demokratično stranko so-
drug dr. Viktor Adler in glavni tajnik drž. posl.
s. Skaret, za državno strokovno komisijo drž.
posl. s. Müller, za nižje avstrijske sodruge
Chalupka, za državno žensko zvezo sodružica
Amalija Seidlova.

Drž. posl. s. dr. K. Renner je v karakte-
rističnih besedah narisal gospodarsko stran
leta 1912. — nakar so gostje izročili pozdrave.
Znamenit je bil pozdrav dr. Adlerja. Njegov
govor je vedno nekaj posebnega. Naj govori
na shodu ali v parlamentu, na konferenci ali pa
kadar pozdravlja! Tudi to pot je pritegnil vso
pozornost občnega zbora nase. Najprej je
orisal kritični politični položaj monarhije, potem
je prešel na važnost konsumnih društev. Dejal
je: »Ni naloga kons. društev napravljati soc.
demokratov, pač pa vsakega konsumenta vpo-
gled v notranjost konsumnega društva pola-
goma, ali gotovo napravi iz zadrugarja sodruga.
To ni nikakšna prekoračitev pravil, to je nekaj
takega, kar se ne da vkleinili v §§! Je pač
tako, da vsako smotreno delo delavskega raz-
reda nujno vodi v skupnost hrepenečih, strem-
ečih in zavednih delavcev. In taki delavci niso
in ne morejo biti nič drugega kot socialni de-
mokrat.« Adlerjeva izvajanja se zbučila
obilo anlavza. — Tudi drugi govorniki so po-
vedali mnogo lepega, zlasti drž. poslanec sodr.
R. Müller.

Pa bi predaleč zašli, ako bi navajali vse
govore — eno je gotovo: vsakdo danes ceni
velik pomen in važnost kons. društev!

Poročilo tajništva Zveze je podal s. W.
Wilhelm. Delegatom se je 14 dni pred zborom
že vročila 120 str. debela knjiga s poročilom
o delu zveze v letu 1912. V letu 1912 je imela
Zveza 540 društev, od katerih je 434 ob pra-
vem času poslalo poročilo. V teh 434 društvih
je bilo včlanjenih 296.154 družin, ki so kupile
za 97.711.948 kron blaga in ki so napravile
3.939.024 kron čistega dobička. — Zveza ima
11 revizorjev za revizijska dela, izdaja pet ča-
sopisov (dva nemška, dva češka in en poljski).
— Na delegatom že vročeno poročilo je s. Wil-
helm navezal svoja izvajanja ter konstatiral,
da se morajo društva ravnati po teh načelih:

1. skušati nabrati čim največ lastnega kapi-
tala, s tem da se deleže kolikor mogoče visoko
določi in vplača;
2. da se vsako leto po mogočnosti kar naj-
več dotira rezervni fond;
3. da se povsod uvede sproti plačilo in od-
pravi kredit.

Poročilo mednarodne Zveze zadrug je po-
dal s. dr. Beno Karpeles.

Za kontrolo je poročal s. Tobola. Sodrug
Witzmann je izvršil poročilo mandatne komi-
sije, ki je konstatirala, da je navzočih 135 dele-
gatom kons. društev, 7 delegatom produktivnih
zadrug in 1 delegat kreditne zadruge iz Gradca
ter vsi člani načelstva in kontrole.

O sodelovanju žena v zadrugnem gibanju
je poročala s. Emy Freundlichova. Njeno po-
ročilo prinese v celoti »Ženski List«, na kar že
v tem poročilu opozarjamo. Debata je bila zelo
živahna. Udeležili so se je sodr. Sommer (Tep-
lice), R. Biehl (Gradec), V. Pittoni (Trst), An-
ton Kristan (Ljubljana), Gammer (Brno), Fel-
lingbauer (Weipert), Hruška (Bregenz), Kar-
tasch (Dunaj). Resolucija poročevalke je bila
soglasno sprejeta. A. K.

Socialno politični pregled.

= Posledice splošne gospodarske stagna-
cije v državi občutijo zelo celo peki. Pekovsko
glasilo »Pekař a cukrař« navaja nekaj stati-
stike. L. 1912, je pekovska zveza v prvih petih
mesecih izplačala brezposelne podpore kron
57.000 letos v istem obdobju pa 61.664 kron!
Tudi na drugi strani se pozna kriza. Dohodki

pekovske zveze so bili letos do konca maja
v I. razredu 20.638 prispevkov (lani v istem
času 24.223), v II. razredu 72.658 (lani 74.099),
v III. razredu 50.923 (lani 46.743). Letos je v
teh 5 mesecih pristopilo novih članov 1153, lani
v istem obdobju 1608! Srečna res Avstrija!

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Čevljarskega pomočnika

za stalno mešano delo sprejme takoj Lovrenc
Sajn, čevljar v Ilirski Bistrici.

Od vis. c. kr. deželne vlade koncesio-
vano krojaško obrtno učilišče za prikreje-
vanje za moško in damsko delo.

Tečaj za prikrejevanje

se prične s 1. in 15. vsakega meseca, v
nujnih slučajih se sprejmejo učenci tudi
z vsakim dnevom.

Priporočam obenem vzorce za konfek-
cijo in po meri, za moško in damsko stroko.

Imitelj: Teodor Kunc

Ljubljana, Prešernova ulica 5, I. nadst.

Vabilo

na

redno zborovanje delegatov

okrajne bolniške blagajne v Ljubljani

ki bo v torek, dne 8. julija 1913 ob 8. zvečer v veliki dvo-
rani Mestnega doma na Cesarja Jožefa trgu.

DNEVNI RED:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo o računskem zaključku za leto 1912.
4. Poročilo nadziralnega odseka.

5. Nadomestne volitve: a) v upravni odbor (dveh članov in štirih namestnikov iz skupine delojemalcev ter enega člana in dveh namestnikov iz skupine delodajalcev); b) v nadzorstvo (še-
stih članov in štirih namestnikov iz skupine delojemalcev ter treh članov in dveh namestnikov iz
skupine delodajalcev); c) v razsodišče treh članov in dveh namestnikov iz celokupnega občnega
zbora.

6. Sprememba pravil.
7. Raznosterosti.

§ 30 blag. pravil: Občni zbor je sklepčen, ako je pričujočih vsaj 30 članov, ki se po pra-
vilih smejo udeleževati občnega zbora. Kadar ne pride toliko udeležnikov, se vrši eno uro pozneje
nov občni zbor z istim dnevnim redom; ta občni zbor je sklepčen ne glede na število udeležnikov.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

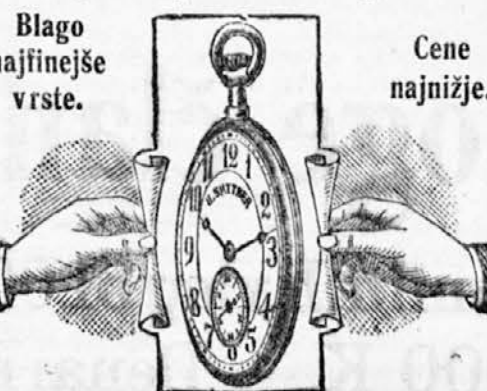
V Ljubljani, dne 28. junija 1913.

Načelnik: Fr. Bartl.

Opomba: Brez izkaznice pristop na zborovanje ni nikomur dovoljen. (§ 29 blag. pravil).

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na
največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine



Blago
najfinejše
vrste.

Cene
najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška „IKO“
znamka „IKO“

Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite
zastonj in poštne preste.

Moderne srajce -- bele in barvaste,

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste,
in vse druge vrste z ovratnikom in brez
ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki
ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge
in kratke spodnje hlače, majice, noga-
vice itd. vse v največji izbiri in naj-
boljši kakovosti po zelo skromnih in
stalnih cenah

z 10% popustom

v modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana,

nasproti
glavne pošte.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšimi brzoparulkami z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzoparom, na katerih je za vsakega potnika preskrbjeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopele itd.



Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Produktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
dela.

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
šem času.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5¹/₂ 0** od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.